

Wim van Dobben: toelichting op de notitieboekjes

Schriftje. 1920-07-06 — 1923-04-21

Eigenhandig in elkaar gezet schriftje met waarnemingen uit zijn jeugd (12-15 jaar) in en nabij zijn woonplaats Pietersbierum in NW-Friesland. Onder andere aantekeningen van voor het eerst waargenomen soorten en relatief veel nestvondsten, zoals 27-28 april 1922 dodaarsnest, de eerste blauwborstjes, op 30 mei 1922 eerste ei boschrietzanger. Verder roodstaart (gekraagde) in nestkast, akkerganzen (rietgans) en op 3 november 1922 een zwartkopgrasmus (zwartkop) etc. Waarschijnlijk werd hij bij het determineren bijgestaan door zijn ouders.

Boekje I. 1929-10-22 — 1932-02-22

Van 22 t/m 29 oktober 1929 werden tijdens een NJN-kamp op Schokland, toen nog een eiland in de Zuiderzee, vrijwel dagelijks tellingen gedaan van talrijk trekkende Bonte Kraaien, Roeken, Veldleeuweriken, Spreeuwen en piepers.

Verder waarnemingen uit Pietersbierum, Huizen, Eemsmonding, Sloedam e.o. (1932), fenologie van zang voorjaar 1931 in Pietersbierum.

Tussen 15 september en 15 oktober 1930 werden 'stelselmatige' waarnemingen verricht aan de vogeltrek op Vlieland, in het kader van een internationaal onderzoek van de 'Vogelwarte Helgoland', om een beeld te krijgen van de vogeltrek langs en over de Noordzee. Het onderzoek door Wim van Dobben en Frans (G.F.) Makkink was mogelijk dankzij subsidie (fl. 100-) van de Nederlandsche Ornithologische Vereeniging. In de brief van de secretaris G.J. van Oordt staat dat: "De eenigste voorwaarde voor het verlenen van het subsidie is, dat het verslag van Uw waarnemingen verschijnt in de eerste aflevering van Ardea 1931". Het verslag verscheen inderdaad: De Vogeltrek op Vlieland van 14 Sept. tot 19 Okt. 1930, Ardea 20 (1931): 22-45. Op Vlieland werden ook snelheidsmetingen aan vliegende vogels gedaan door de vliegtijd te meten tussen twee basaltpiertjes (zie Ardea 20). In het notitieboekje is een broedvogellijst van Vlieland van omstreeks 1930 opgenomen 'volgens informatie van de eilander Cupido'.

In juni 1931 werden onder andere de vleugilveren van Kleine Mantelmeeuw (*fuscus* en *affinis*) en Zilvermeeuw op Vlieland beschreven. Deze en eerdere waarnemingen mondden uit in: W.H. van Dobben. 1931. Einzelheiten über Farbe und Brutbiologie der auf Terschelling nistenden Heringsmöwen (*Larus fuscus* subsp.). Ardea 20: 143-147.

Boekje IA. 1931-09-07 — 1931-10-15.

Waarnemingen op Texel, o.a. schets met verdeling van soorten op hoogwatervluchtplaats.

Boekje II. 1932-03-03 — 1934-01-04

Waarnemingen Utrecht e.o. (o.a. gedrag Wilde Eend; zie archief D), Kampereiland, vogel(trek)waarnemingen op Texel (april-mei), Boschplaat Terschelling (juni), Vlieland (juni; o.a. broedvogelkartering Kroon's Polders, opmerking over verdrijving van broedende meeuwen), vogel(trek)waarnemingen Vlieland (september), Pietersbierum (oktober) en Texel (september-oktober).

Boekje III. 1933-10-08 — 1934-08-21

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, hoogwatervluchtplaats, ringen, broedvogels) Den Helder e.o., Texel (oktober-november, februari; zie ook archief C Vogeldagboek), Vlieland (maart-juni) en recent drooggevallen Wieringermeer (juli).

Boekje IV. 1934-09-03 — 1935-07-11

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, ringen, vinkenbaan, broedvogels) Den Helder e.o., Texel (september-oktober, januari-maart), trekvogelgegevens van lichtschip 'Haaks' (oktober), Vlieland (april-juli).

Boekje V. 1935-07-16 — 1936-04-25

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, ringen, vinkenbaan, broedvogels) Den Helder en Texel (frequent juli, september, oktober, maart, april), Vlieland (juli, augustus), Rottum (augustus) en Afsluitdijk (maart, april).

Boekje VI. 1936-05-02 — 1936-07-09

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, ringen, vinkenbaan, broedvogels) Den Helder e.o., Rottum (mei), Vlieland (juni-juli). Zie ook waarnemingen in Journaal vinkenbaan Alloo Texel (archief B).

Boekje VII. 1936-07-11 — 1937-06-04

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, ringen, vinkenbaan, broedvogels) Den Helder e.o., Texel frequent oktober-november, april), Vlieland (juli-augustus, oktober, mei). Zie ook waarnemingen in Journaal vinkenbaan Alloo Texel.

Boekje VIII. 1937-06-03 — 1938-05-14

Waarnemingen (voornamelijk trekvogels, ringen, vinkenbaan, broedvogels) Den Helder e.o., Texel (september-november), Vlieland (juni; zingende Barmsijs, juli), De Beer In juni met H. Kluyver kolonie enkele 100den Grote Sterns), Amstelmeer (juli 16 Lachsterns), Wanneperveen (april-mei onderzoek Aalscholver, o.a. metingen vissen, broedbiologie, protocollen etc.). Zie ook waarnemingen in Journaal vinkenbaan Alloo Texel.

Boekje IX en X. Niet aanwezig.

Waarschijnlijk mei-juni 1938 onderzoek Aalscholver in Wanneperveen, o.a. metingen vissen, broedbiologie, protocollen etc. Dit Aalscholveronderzoek werd gepubliceerd in: W.H. van Dobben 1952. The food of the Cormorant in The Netherlands. Ardea 40: 1-63.

Boekje XI. 1938-06-24 — 1938-07-16

Wanneperveen, onderzoek Aalscholver, o.a. metingen vissen, protocollen, voedselvluchten etc.

Boekje XII. 1938-08-09 — 1938-11-14

Gegevens van vissen Aalscholveronderzoek Lekkerkerk (Kortlandt) en waarnemingen van Texel (september-november), vooral vangsten en ringen; zie ook Journaal vinkenbaan Alloo Texel.

Boekje XIII. 1938-11-15 — 1939-05-19

Wanneperveen en soms Lekkerkerk (onderzoek Aalscholver, o.a. metingen vissen, broedbiologie, protocollen, voedselvluchten etc.). Waarnemingen Den Helder en Texel e.o..

Boekje XIV. 1939-05-20 — 1939-06-04

Wanneperveen en soms Lekkerkerk (onderzoek Aalscholver, o.a. metingen vissen, broedbiologie, protocollen, voedselvluchten etc.).

Boekje XV. 1939-06-06 — 1939-08-16

Waarnemingen broed- en trekvogels Den Helder e.o., Schiermonnikoog (juni), Ameland (juni), Vlieland (juni, 10-tallen baltsende Barmsijzen), Wieringermeer (juni, Robbenoordbos), Wanneperveen en soms Lekkerkerk (juli-augustus onderzoek Aalscholver, o.a. metingen vissen, protocollen, voedselvluchten etc.). Meeuwenproblematiek in verband met enorme toename van de Zilvermeeuw in beschermde broedterreinen en predatie van o.a. Eider en Bergeend. Notities: op Schiermonnikoog in 1935 bestrijding begonnen, Zilvermeeuw 7000 nesten geteld en alles vernietigd. Sindsdien max 10% jongen groot; eierrapers ontvangen 3 ½ cent per ei. Ameland 1939 500 paar Zilvermeeuwen, praktisch alle nesten opgezocht (en vernietigd). Vlieland 700 eieren geschud en 1500 geraapt. Zie ook artikel Zilvermeeuwen-anecdotes van Van Dobben met tekeningen van J.J. ter Pelkwijk in De Levende Natuur 1937: 353-361.

Boekje XVI. 1939-09-27 — 1941-06-01

Waarnemingen Texel (september-oktober 1939, journaal vinkenbaan; Grote Pieper, Grote Jager), Wanneperveen (mei en september 1940 Aalscholveronderzoek) en Rijsterbos Gaasterland (september). Onderzoek aan broedvogels in juni 1940 en karteringen per bosvak Robbenoordbos in mei 1941 resulteerden in: W.H. van Dobben 1942. De groei der bevolking van de Wieringermeer, speciaal van het

bosch te Robbenoord. *Limosa* 15: 1-13. Deze bron is niet verwerkt in het artikel van: Wondergem H. & P. Schipper. 2012. Zestig jaar bosontwikkeling in de Wieringermeer. *De Levende Natuur* 113: 180-187. Met de gegevens van Van Dobben kan ook de pioniersfase in de ontwikkeling worden betrokken.

Boekje XVII. 1943-05-04 — 1943-06-29

Protocol voedsel, broedbiologie en gedrag van een onbekende broedvogelsoort in nestkast. Het lijkt om Koolmezen te gaan gezien het onderscheidt man en vrouw, tijdstip van broeden en getuige een reactie van Jan Verwey in brief 19 aug. 1943. Waarnemingen aan nest met jongen op 17 mei en 2e broedsel van 15 juni-29 juni 1943. Ander nest van 4-15 mei 1943. Broedvogelkartering bosvak Robbenoordbos 22 mei 1942 of 1943? (jaartal niet genoemd; hetzelfde vak ook gekarteerd in 1941, zie boekje XVI).

Boekje XVIII. 1945-04-30 — 1947-06-15

Vogeltrektellingen in ochtend per 5 minuten genoteerd zonder datum en plaats, 18 pagina's in najaar en 6 in voorjaar; op één pagina staat 30 april. Twee pag. tekst over 'Publiceren voor V.T. (=Vogeltrekstation)', waarin genoemd worden Luuk Tinbergen, Mörzer Bruijns, Van Oordt, Klomp, ook zonder datum. Waarnemingen op Terschelling en Vlieland in september 1945 met opmerking: 'Moffenschade opgenomen!'. Uitgebreide protocollen bij spotvogelnest 31 mei – 5 juni 1947 in Wageningen en beschreven in: W.H. van Dobben. 1949. Nest building technique of Icterine Warbler and Chaffinch. *Ardea* 37: 6-97. Verder 15 pagina's landbouwaantekeningen (beroepshalve).

Boekje XIX. 1946-05-18 — 1946-06-09

Waarnemingen (18-28 mei) en uitgebreide opmerkingen over de vogelstand op Vlieland in mei 1946 vergeleken met die van voor de Tweede Wereldoorlog. Waarnemingen Terschelling 31 mei-9 juni, onder andere Scharrelaar.

Boekje XX. 1947-09-19 — 1949-07-26 en 1966-06

Waarnemingen Terschelling (september 1947, juni 1948), Vlieland (broedseizoen 1948), Aalscholver-waarnemingen (mei-juni 1949, sine loco). Achter in boekje waarnemingen NW-Friesland (o.a. Wynaldum, Roptazijl) in juni 1966.